

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

Ефективна ЕКОНОМІКА

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

№ 7, 2014 [Назад](#) [Головна](#)

УДК 33

С. А. Ткаченко,

кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і аудиту, проректор з науково-педагогічної роботи (навчальний процес), Вищий навчальний заклад «Міжнародний технологічний університет «Миколаївська політехніка», м. Миколаїв

КОНСЕКВЕНТНА ВСЕБІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА КІЛЬКІСНОГО СКЛАДУ ЗАВДАНЬ ПІДСИСТЕМИ АНАЛІТИЧНОЇ ОБРОБКИ ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЗА ОСНОВНИМИ ЇЇ БЛОКАМИ І КОМПЛЕКСАМИ

S. A. Tkachenko,

PhD, Associate Professor of Accounting and Auditing, Vice President for research and educational work (learning process), Higher education institution «International Technological University «Mykolaiv Polytechnic», Nikolaiev

CONSEQUENT COMPREHENSIVE DESCRIPTION OF THE QUANTITATIVE COMPOSITION OF THE TASKS ANALYTICAL PROCESSING SUBSYSTEM TECHNICAL AND ECONOMIC INFORMATION ON ITS BASIC BLOCKS AND COMPLEXES

В науковому дослідженні виходячи із методології системного підходу надана всебічна характеристика окремих блоків та комплексів економіко-аналітичних задач у складі моделі самостійної функціональної підсистеми аналітичної обробки техніко-економічної інформації в функціонально розвинутих системах управління спеціального призначення промисловими підприємствами та науково-виробничими об'єднаннями. Враховано сучасні умови діяльності промислових підприємств і науково-виробничих об'єднань, що дозволяє озброїти розробників функціонально розвинутих систем управління спеціального призначення суб'єктами господарської діяльності та безпосередньо робітників промисловості знаннями, необхідними для забезпечення формування і впровадження функцій аналізу. Реалізація викладених пропозицій на практиці допоможе керівникам усіх рівнів управління на промислових підприємствах і у науково-виробничих об'єднаннях отримувати системним порядком економіко-аналітичну інформацію, необхідну для всебічної (комплексної) і об'єктивної оцінки стану виробничо-господарської діяльності підприємства, визначити періоди «невтручання» в режими роботи, виявляти наявні внутрішньовиробничі резерви та забезпечувати процес прогнозування на досить тривалу перспективу. Усе це буде сприяти підвищенню ефективності виробничо-господарської діяльності промислових підприємств та науково-виробничих об'єднань і покращенню якості роботи.

In scientific research methodology based on a systematic approach is given comprehensive description of the individual blocks and complex economic and analytical tasks in the composition of the model independent functional subsystem analytical processing technical and economic information in the functional development of special-purpose control systems of industrial enterprises and scientific-production associations. Considered modern conditions of industrial enterprises and scientific-production associations, which allows developers to equip functionally developed control systems for special purposes and business entities directly working industry knowledge required to ensure the formation and implementation of analysis functions. Implementation of the proposals put into practice will help managers at all levels of management in industrial enterprises and scientific-production associations receive systemic economic-order analytical information necessary for a comprehensive (integrated) and objective assessment of production and economic activity, to determine the periods of "non-interference" in the modes work to identify existing internal reserves and forecasting process to ensure a sufficiently long-term perspective. All of this will enhance the efficiency of production and economic activity of industrial enterprises and scientific-production associations and improve the quality of work.

Ключові слова: *аналітична обробка техніко-економічної інформації, блоки, кількісний склад завдань, комплекси.*

Keywords: *analytical processing of technical and economic information, blocks, quantitative composition tasks complexes.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасний розвиток економіки України характеризується незначними темпами науково-технічного (інноваційного) розвитку, невеликими масштабами виробництва і збуту, застійними процесами у зміні їх структури та нескладними міжгосподарськими зв'язками. У цих умовах підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності промислових підприємств і науково-виробничих об'єднань вимагає покращення системи управління економікою країни у всіх без виключення її ланках.

Один із шляхів удосконалення управління – створення ефективних функціонально розвинутих систем управління спеціального призначення. За останні роки промисловість країни накопичено значний досвід із подальшого удосконалення функцій управління, а саме, таких, як планування, облік і регулювання. Однак підвищення ефективності функціонування створюваних функціонально розвинутих систем управління спеціального призначення потребує забезпечення повного замкнення функціонального контуру управління та розвиток не окремих, а усіх без виключення управлінських функцій.

Важливою підсистемою в функціонально розвинутих системах управління спеціального призначення промисловими підприємствами та науково-виробничими об'єднаннями, на яку потрібно звернути особливу увагу розробникам систем управління і працівникам промисловості, виступає підсистема аналітичного забезпечення. Завдання економічного аналізу у порівнянні із плановими і обліковими мають більш високу економічну ефективність. Так, дослідження, проведені у машинобудівній та суднобудівній промисловості, показали, що впровадження в межах функціонально розвинутої системи управління спеціального призначення промисловим підприємством та науково-виробничим об'єднанням першочергових завдань економічного аналізу тільки на 9 (дев'яти) заводах надає підсумковий річний економічний ефект, який приблизно дорівнює 1,7 млн. грн. Цей факт можливо пояснити тим, що по-перше, аналіз у повсякденній роботі підприємств виступає як основний засіб забезпечення виробничо-господарського розвитку та виявлення виробничих резервів і, по-друге, займаючи в системі управління проміжне положення між планово-обліковою інформацією та прийняттям управлінських рішень, аналіз виступає базою для прийняття рішень, їх логічною основою. Від комплексності, якості і своєчасності аналізу залежить і оптимальність рішень, які приймаються, та ефективність управління.

Тим не менш в суднобудуванні і інших машинобудівних галузях в функціонально розвинутих системах управління спеціального призначення аналіз ще не

зайняв відповідного місця: у більшості функціонально розвинутих систем управління спеціального призначення підприємств машинобудівних галузей питома вага локально впроваджуваних завдань економічного аналізу досить незначна, як правило, приблизно 3–7 % від загальної кількості функціональних завдань. Таке положення склалося внаслідок декількох причин:

- доволі широко розповсюдженої думки серед деяких розробників систем управління про те, що аналіз в функціонально розвинутої системі управління спеціального призначення промисловим підприємством та науково-виробничим об'єднанням не відіграє самостійної ролі і може розглядатися виключно як компонент інших функціональних підсистем (цей факт, зокрема, знайшов вираження у ряді методичних матеріалів, де функція аналізу розглянута досить поверхнево);
- повної відсутності вивчення питань організації економічного аналізу із застосуванням машин електронних цифрових в міжгалузевих та галузевих інструктивно-методичних і методологічних матеріалах із аналізу;
- слабого розроблення і недостатнього висвітлення у спеціальній літературі теоретичних та методологічних аспектів проблеми організації економічного аналізу в функціонально розвинутих системах управління спеціального призначення промисловими підприємствами і науково-виробничими об'єднаннями та практичного досвіду.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Проведені комплексні дослідження наукових праць у виконанні таких вчених-економістів як А. О. Агарков [1], О. Є. Дударев [2], О. М. Кисельова [3], Н. М. Косінова [4], М. А. Краснов [5], А. С. Кувшинников [6], Ю. А. Погостінський [7], Т. Є. Сергуніна [8], А. В. Сердюк [9], А. В. Толченев [10], Д. В. Ушаков [11] і інших та попередня практика розвитку функціонально розвинутих систем управління спеціального призначення промисловими підприємствами та науково-виробничими об'єднаннями переконливо довели неефективність локального підходу до формування і впровадження функції економічного аналізу – вирішення часткових економіко-аналітичних завдань, які розосереджені за багатьма функціональними підсистемами. Докорінне покращення організації аналізу на підприємствах і в об'єднаннях можливе лише тільки за умов створення і розвитку у складі кожної функціонально розвинутої системи управління спеціального призначення суб'єктом господарської діяльності самостійної функціональної підсистеми аналітичної обробки техніко-економічної інформації. Саме розгляду цієї проблеми і присвячена дана стаття. В її основу були покладені матеріали багаторічного практичного досвіду і досліджень в області формування та впровадження аналізу на ряді підприємств таких галузей як суднобудування та машинобудування. Був використаний також і досвід інших галузей промисловості в цієї області.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). В статті виходячи із методології системного підходу надана характеристика окремих блоків та комплексів економіко-аналітичних задач у складі моделі самостійної функціональної підсистеми аналітичної обробки техніко-економічної інформації в функціонально розвинутих системах управління спеціального призначення промисловими підприємствами та науково-виробничими об'єднаннями.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Наявність в підсистемі аналітичної обробки техніко-економічної інформації блоків економіко-аналітичних задач, орієнтованих, по-перше, на дослідження діяльності підприємств і об'єднань в цілому, та, по-друге, на дослідження діяльності їх внутрішніх виробничих підрозділів, повністю відповідає принципам ринковоорієнтованого управління промисловим виробництвом, сприяє їх найбільш ефективній реалізації та інше.

Задачі та окремі економіко-аналітичні показники виступають елементами нижчого рівня функціональної структури підсистеми аналітичної обробки техніко-економічної інформації в складі відповідних блоків і комплексів задач. Економіко-аналітична задача в загальному вигляді – це сукупність обчислювальних і логічних операцій обробки інформації, які забезпечують можливість її використання для об'єктивного висвітлення та оцінки результатів виробничо-господарської діяльності, виявлення резервів підвищення ефективності виробництва, прогнозу на перспективу та інше з метою вироблення і прийняття оптимальних управлінських рішень. Економіко-аналітичний показник являє собою мінімальний обсяг результатної інформації, яка отримується в межах однієї із задач підсистеми управління, за допомогою якої забезпечується хоча б часткова реалізація цілі функції аналізу. Структура підсистеми аналітичної обробки техніко-економічної інформації визначається взаємозв'язком задач і показників, які утворюють її на усіх рівнях ієрархії аналізу.

Склад завдань підсистеми формується з позицій реалізації її генеральної цілі. При цьому диференціація задач за окремими економіко-аналітичними блоками і комплексами здійснюється виходячи із принципу їх відповідності цілі цього блоку або комплексу. Кожна задача розглядається як окремих контур економічного аналізу, тільки синтез яких утворює комплекси, блоки і підсистему управління в цілому. До того ж, до задач, які включаються в підсистему аналітичної обробки техніко-економічної інформації, висувається ще ряд вимог: вирішення задач аналізу повинне бути спрямоване на підвищення ефективності управління і виробництва на підприємствах та в об'єднаннях; модель вирішення економіко-аналітичних задач повинна будуватися на сам перед виходячи із їх взаємозв'язку із задачами планування та обліку; повинна бути забезпечена безперервність аналізу шляхом взаємозв'язку задач різних блоків (перспективного, ретроспективного, оперативного аналізу та інших); ті, що застосовуються для вирішення економіко-аналітичних задач математичний апарат і машини електронні цифрові повинні відповідати економіко-організаційної сутності задач та інше.

Викладена вище концепція побудови функціональної структури підсистеми аналітичної обробки техніко-економічної інформації функціонально розвинутих систем управління спеціального призначення промисловими підприємствами та науково-виробничими об'єднаннями, як покаже практика, найбільш повно задовольняє вимогам функціонально-об'єктного підходу, із яких випливає, що кожна економіко-аналітична задача, з однієї сторони, повинна виступати органічною компонентою функції економічного аналізу, а з іншої – бути одночасно складовою частиною визначеного функціонально-управлінського блоку з повним контуром системи управління: планування, облік, аналіз, регулювання.

Нижче надається всебічна характеристика кількісного складу завдань підсистеми аналітичної обробки техніко-економічної інформації за основними її блоками і комплексами (табл. 1).

Таблиця 1.

Характеристика кількісного складу задач підсистеми аналітичної обробки техніко-економічної інформації функціонально розвинутих систем управління спеціального призначення промисловими підприємствами та науково-виробничими об'єднаннями за рівнями управління

Комплекси задач	Блоки задач						Разом
	перспективного аналізу	ретроспективного (періодичного) аналізу	оперативного аналізу	порівняльного аналізу	проблемно-орієнтованого аналізу	функціонально-вартісного аналізу	
1	2	3	4	5	6	7	8
Рівень управління – підприємство (об'єднання)							
1. Аналіз техніко-організаційного рівня виробництва	2	6	-	2	1	1	12
2. Аналіз норм і нормативів	2	5	-	2	1	1	11
3. Аналіз праці та заробітної плати	4	5	3	3	1	1	17
4. Аналіз засобів праці	2	2	1	2	1	1	9
5. Аналіз предметів праці	2	5	3	2	1	1	14
6. Аналіз обсягу виробництва і реалізації продукції	2	8	1	2	1	-	14
7. Аналіз якості	2	5	3	3	1	-	14
8. Аналіз витрат на виробництво і собівартості продукції	2	5	1	2	1	-	11
9. Аналіз прибутку і рентабельності	3	3	-	3	1	-	10
10. Аналіз фондів економічного стимулювання	-	1	-	2	1	-	4
11. Аналіз соціального розвитку колективу	1	3	-	3	1	-	8

12. Аналіз фінансового стану	-	2	-	2	1	-	5
Разом	22	50	12	28	12	5	129
Внутрішньозаводський рівень управління							
1. Аналіз техніко-організаційного рівня виробництва	2	6	-	2	1	1	12
2. Аналіз норм і нормативів	2	4	-	2	1	1	10
3. Аналіз праці та заробітної плати	4	5	4	5	1	1	20
4. Аналіз засобів праці	1	1	1	1	1	1	6
5. Аналіз предметів праці	1	2	2	1	1	1	8
6. Аналіз обсягу виробництва і реалізації продукції	1	2	1	1	1	-	6
7. Аналіз якості	2	3	3	3	1	-	12
8. Аналіз витрат на виробництво і собівартості продукції	2	3	1	1	1	-	8
9. Аналіз прибутку і рентабельності	1	1	-	1	1	-	4
10. Аналіз фондів економічного стимулювання	-	1	-	-	1	-	2
11. Аналіз соціального розвитку колективу	1	3	-	1	1	-	6
Разом	17	31	12	18	11	5	94
Всього	39	81	24	46	23	10	223

Для рівня управління промисловим підприємством та науково-виробничим об'єднанням в цілому конкретний перелік завдань підсистеми аналітичної обробки техніко-економічної інформації, які утворюють окремі її блоки, характеризується наступними даними.

Блок *перспективного аналізу діяльності підприємства (об'єднання)*:

1. Перспективний аналіз технічного рівня виробництва.
2. Перспективний аналіз організаційного рівня виробництва.
3. Перспективний аналіз якості трудових норм.
4. Перспективний аналіз якості матеріальних норм.
5. Перспективний аналіз чисельного складу і структури персоналу.
6. Перспективний аналіз рівня продуктивності праці.
7. Перспективний аналіз рівня середньої заробітної плати та фонду заробітної плати.
8. Перспективний аналіз рівня трудомісткості продукції.
9. Перспективний аналіз складу і стану основних засобів.
10. Перспективний аналіз рівня використання основних засобів.
11. Перспективний аналіз рівня та структури матеріальних запасів.
12. Перспективний аналіз рівня матеріаломісткості продукції.
13. Перспективний аналіз обсягу виробництва продукції.
14. Перспективний аналіз обсягу реалізації продукції.
15. Перспективний аналіз якості продукції.
16. Перспективний аналіз якості праці виконавців.
17. Перспективний аналіз витрат на виробництво.
18. Перспективний аналіз собівартості продукції.
19. Перспективний аналіз прибутку.
20. Перспективний аналіз рентабельності виробів.
21. Перспективний аналіз рентабельності виробництва.
22. Перспективний аналіз соціального рівня виробничого колективу та інше.

Блок *ретроспективного (подальшого) аналізу діяльності підприємства (об'єднання)*:

1. Аналіз стану техніки і технології за місяць, квартал, рік та інше.
2. Аналіз узагальнюючого показника технічного рівня виробництва за місяць, квартал, рік та інше.
3. Аналіз рівня організації управління за місяць, квартал, рік та інше.
4. Аналіз рівня організації виробництва за місяць, квартал, рік та інше.
5. Аналіз рівня організації праці за місяць, квартал, рік та інше.
6. Аналіз узагальнюючого показника організаційного рівня виробництва за місяць, квартал, рік та інше.
7. Аналіз якості матеріальних норм за місяць, квартал, рік та інше.
8. Аналіз якості трудових норм за місяць, квартал, рік та інше.
9. Аналіз динаміки матеріальних норм за місяць, квартал, рік та інше.
10. Аналіз динаміки норм за місяць, квартал, рік та інше.
11. Аналіз стану норм непрямих витрат за місяць, квартал, рік та інше.
12. Аналіз обгрунтованості і напруженості плану по праці та заробітної плати на місяць, квартал, рік та інше.
13. Аналіз стану і руху чисельного складу працівників за місяць, квартал, рік та інше.
14. Аналіз використання робочого часу за місяць, квартал, рік та інше.
15. Аналіз продуктивності праці за місяць, квартал, рік та інше.
16. Аналіз виконання плану по фонду заробітної плати та причин відхилень від плану за місяць, квартал, рік та інше.
17. Аналіз складу і стану основних засобів за місяць, квартал, рік та інше.
18. Аналіз використання основних засобів за місяць, квартал, рік та інше.
19. Аналіз забезпеченості підприємства виділеними матеріальними засобами за місяць, квартал, рік та інше.
20. Аналіз забезпеченості підприємства власними напівфабрикатами і виробами машинобудування за місяць, квартал, рік та інше.
21. Аналіз виконання плану постачання матеріальними ресурсами за місяць, квартал, рік та інше.
22. Аналіз використання матеріальних ресурсів за місяць, квартал, рік та інше.
23. Аналіз матеріаломісткості продукції за місяць, квартал, рік та інше.
24. Аналіз обгрунтованості і напруженості плану виробництва за місяць, квартал, рік та інше.
25. Аналіз відхилень місячних планів виробництва від квартальних і річних.
26. Аналіз виконання плану і динаміки із готовою продукцією за місяць, квартал, рік та інше.
27. Аналіз виконання плану по основній номенклатурі за місяць, квартал, рік та інше.
28. Аналіз незавершеного виробництва за місяць, квартал, рік та інше.
29. Факторний аналіз обсягу виробництва за місяць, квартал, рік та інше.
30. Аналіз виконання плану по товарному випуску за місяць, квартал, рік та інше.

31. Аналіз виконання плану по реалізованій продукції за місяць, квартал, рік та інше^[1].
32. Аналіз якості матеріалів за місяць, квартал, рік та інше.
33. Аналіз браку за місяць, квартал, рік та інше.
34. Аналіз якості праці виконавців за місяць, квартал, рік та інше.
35. Факторний аналіз якості продукції і робіт за місяць, квартал, рік та інше.
36. Аналіз впливу якості на показники виробничо-господарської діяльності за місяць, квартал, рік та інше.
37. Аналіз обґрунтованості і напруженості плану по собівартості за місяць, квартал, рік та інше.
38. Аналіз витрат на виробництво за економічними елементами за місяць, квартал, рік та інше.
39. Аналіз виконання і динаміки собівартості продукції за місяць, квартал, рік та інше.
40. Аналіз витрат на одну гривню реалізованої продукції за місяць, квартал, рік та інше.
41. Аналіз собівартості окремих замовлень за місяць, квартал, рік та інше.
42. Аналіз прибутку за місяць, квартал, рік та інше.
43. Факторний аналіз рентабельності підприємства за місяць, квартал, рік та інше.
44. Аналіз рентабельності окремих замовлень за місяць, квартал, рік та інше.
45. Аналіз використання фондів економічного стимулювання за місяць, квартал, рік та інше.
46. Аналіз соціального рівня виробничого колективу за місяць, квартал, рік та інше.
47. Аналіз виконання плану заходів соціального розвитку колективу за місяць, квартал, рік та інше.
48. Аналіз використання джерел фінансування заходів соціального розвитку колективу за місяць, квартал, рік та інше.
49. Аналіз платоспроможності підприємства за місяць, квартал, рік та інше.
50. Факторний аналіз стану власних оборотних засобів за місяць, квартал, рік та інше.

Блок *оперативного аналізу діяльності підприємства (об'єднання)*:

1. Оперативний аналіз забезпеченості робочою силою та її руху.
2. Оперативний аналіз використання робочого часу.
3. Оперативний аналіз витрати фонду заробітної плати.
4. Оперативний аналіз виконання плану постачання матеріальними ресурсами.
5. Оперативний аналіз забезпеченості матеріалами плану виробництва.
6. Оперативний аналіз понаднормативного витрачання матеріалів.
7. Оперативний аналіз використання обладнання.
8. Оперативний аналіз виконання плану за показниками обсягу виробництва.
9. Оперативний аналіз браку.
10. Оперативний аналіз якості праці виконавців.
11. Оперативний аналіз повернень, претензій, рекламаций.
12. Оперативний аналіз непродуктивних витрат і втрат та інше.

Блок *порівняльного аналізу діяльності підприємства (об'єднання)*:

1. Порівняльний аналіз стану технічного рівня виробництва споріднених підприємств (об'єднань).
2. Порівняльний аналіз стану організаційного рівня виробництва споріднених підприємств (об'єднань).
3. Порівняльний аналіз рівня трудових норм споріднених підприємств (об'єднань).
4. Порівняльний аналіз рівня матеріальних норм споріднених підприємств (об'єднань).
5. Порівняльний аналіз рівня продуктивності праці споріднених підприємств (об'єднань).
6. Порівняльний аналіз рівня середньої заробітної плати працюючих споріднених підприємств (об'єднань).
7. Порівняльний аналіз трудомісткості продукції споріднених підприємств (об'єднань).
8. Порівняльний аналіз складу і стану основних засобів споріднених підприємств (об'єднань).
9. Порівняльний аналіз фондоддачі споріднених підприємств (об'єднань).
10. Порівняльний аналіз матеріаломісткості продукції споріднених підприємств (об'єднань).
11. Порівняльний аналіз виконання матеріальних норм витрат на споріднених підприємствах (об'єднаннях).
12. Порівняльний аналіз обсягу виробництва продукції споріднених підприємств (об'єднань).
13. Порівняльний аналіз номенклатури продукції та тривалості виробничого циклу виготовлення виробів на споріднених підприємствах (об'єднаннях).
14. Порівняльний аналіз якісних параметрів продукції (робіт) споріднених підприємств (об'єднань).
15. Порівняльний аналіз якості праці виконавців на споріднених підприємствах (об'єднаннях).
16. Порівняльний аналіз браку продукції на споріднених підприємствах (об'єднаннях).
17. Порівняльний аналіз витрат на гривню реалізованої продукції на споріднених підприємствах (об'єднаннях).
18. Порівняльний аналіз собівартості продукції споріднених підприємств (об'єднань).
19. Порівняльний аналіз прибутку споріднених підприємств (об'єднань).
20. Порівняльний аналіз рентабельності окремих видів продукції на споріднених підприємствах (об'єднаннях).
21. Порівняльний аналіз рівня рентабельності виробництва споріднених підприємств (об'єднань).
22. Порівняльний аналіз величини фондів економічного стимулювання споріднених підприємств (об'єднань).
23. Порівняльний аналіз ефективності використання фондів економічного стимулювання на споріднених підприємствах (об'єднаннях).
24. Порівняльний аналіз соціального рівня виробничих колективів на споріднених підприємствах (об'єднаннях).
25. Порівняльний аналіз виконання плану заходів соціального розвитку колективів на споріднених підприємствах (об'єднаннях).
26. Порівняльний аналіз використання джерел фінансування заходів соціального розвитку на споріднених підприємствах (об'єднаннях).
27. Порівняльний аналіз фінансового стану споріднених підприємств (об'єднань).
28. Порівняльний аналіз оборотності оборотних засобів на споріднених підприємствах (об'єднаннях) та інше.

Блок *проблемно-орієнтованого аналізу діяльності підприємства (об'єднання)*^[2]:

1. Аналіз умов виробництва і реалізації окремих видів продукції по підприємству (об'єднанню).
2. Аналіз причин утворення понаднормативних запасів матеріальних ресурсів по підприємству (об'єднанню).
3. Аналіз стану та ефективності використання основних засобів по підприємству (об'єднанню) та інше.

Блок *функціонально-вартісного аналізу діяльності підприємства (об'єднання)*:

1. Аналіз залежності виробництва окремих виробів від стану на підприємстві (об'єднанні) техніко-організаційного рівня виробництва.
2. Аналіз залежності виробництва окремих виробів від стану на підприємстві (об'єднанні) норм і нормативів.
3. Аналіз залежності виробництва окремих виробів на підприємстві (об'єднанні) від використання засобів праці.
4. Аналіз залежності виробництва окремих виробів на підприємстві (об'єднанні) від використання предметів праці.
5. Аналіз залежності виробництва окремих виробів на підприємстві (об'єднанні) від використання робочої сили та інше.

На внутрішньозаводському рівні управління склад завдань підсистеми аналітичної обробки техніко-економічної інформації за деякими її блоками^[3] характеризується наступними даними.

Блок *перспективного аналізу діяльності внутрішньозаводських підрозділів*:

1. Перспективний аналіз технічного рівня виробництва в цеху.
2. Перспективний аналіз організаційного рівня виробництва в цеху.
3. Перспективний аналіз якості трудових норм в цеху.
4. Перспективний аналіз якості матеріальних норм в цеху.
5. Перспективний аналіз чисельного складу і структури персоналу цеху.

6. Перспективний аналіз рівня продуктивності праці в цеху.
  7. Перспективний аналіз рівня середньої заробітної плати та фонду заробітної плати, в цеху.
  8. Перспективний аналіз рівня трудомісткості продукції і робіт в цеху.
  9. Перспективний аналіз складу і стану основних засобів в цеху.
  10. Перспективний аналіз рівня матеріаломісткості продукції в цеху.
  11. Перспективний аналіз обсягу виробництва в цеху.
  12. Перспективний аналіз якості продукції в цеху.
  13. Перспективний аналіз якості праці виконавців в цеху.
  14. Перспективний аналіз витрат на виробництво в цеху.
  15. Перспективний аналіз собівартості продукції цеху.
  16. Перспективний аналіз прибутку і рентабельності в цеху.
  17. Перспективний аналіз соціального рівня колективу цеху та інше.
- Блок *ретроспективного (подальшого) аналізу діяльності внутрішньозаводських підрозділів:*
1. Аналіз стану техніки і технології в цеху за місяць, квартал, рік та інше.
  2. Аналіз узагальнюючого показника технологічного рівня виробництва в цеху за місяць, квартал, рік та інше.
  3. Аналіз рівня організації управління в цеху за місяць, квартал, рік та інше.
  4. Аналіз рівня організації виробництва в цеху за місяць, квартал, рік та інше.
  5. Аналіз рівня організації праці в цеху за місяць, квартал, рік та інше.
  6. Аналіз узагальнюючого показника організаційного рівня виробництва в цеху за місяць, квартал, рік та інше.
  7. Аналіз якості матеріальних норм в цеху за місяць, квартал, рік та інше.
  8. Аналіз якості трудових норм в цеху за місяць, квартал, рік та інше.
  9. Аналіз виконання норм витрат матеріалів у цеху за місяць, квартал, рік та інше.
  10. Аналіз виконання норм виробітку робітниками-відрядниками у цеху за місяць, квартал, рік та інше.
  11. Аналіз обгрунтованості і напруженості плану по фонду заробітної плати в цеху за місяць, квартал, рік та інше.
  12. Аналіз чисельного складу та використання робочого часу в цеху за місяць, квартал, рік та інше.
  13. Аналіз обгрунтованості і напруженості плану по продуктивності праці в цеху за місяць, квартал, рік та інше.
  14. Аналіз виконання плану по продуктивності праці в цеху за місяць, квартал, рік та інше.
  15. Аналіз виконання плану по фонду заробітної плати та причин відхилень від плану в цеху за місяць, квартал, рік та інше.
  16. Аналіз використання основних засобів в цеху за місяць, квартал, рік та інше.
  17. Аналіз забезпеченості плану виробництва в цеху матеріальними ресурсами на місяць, квартал, рік та інше.
  18. Аналіз використання матеріальних ресурсів в цеху за місяць, квартал, рік та інше.
  19. Аналіз відповідності фактичної трудомісткості виробничої програми цеху планової за місяць, квартал, рік та інше.
  20. Аналіз виконання цехом плану за обсягом виробництва і номенклатури за місяць, квартал, рік та інше.
  21. Аналіз браку в цеху за місяць, квартал, рік та інше.
  22. Аналіз якості праці виконавців в цеху за місяць, квартал, рік та інше.
  23. Аналіз повернень, претензій і рекламаций в цеху за місяць, квартал, рік та інше.
  24. Аналіз виконання плану по собівартості в цеху за місяць, квартал, рік та інше.
  25. Аналіз прямих витрат цеху із конструктивно-технологічних характеристик.
  26. Факторний аналіз собівартості продукції цеху за місяць, квартал, рік та інше.
  27. Аналіз виконання цехом плану по прибутку і рентабельності за місяць, квартал, рік та інше.
  28. Аналіз використання фонду матеріального заочочення в цеху за місяць, квартал, рік та інше.
  29. Аналіз соціального рівня виробничого колективу цеху за місяць, квартал, рік та інше.
  30. Аналіз виконання цехом плану заходів соціального розвитку колективу за місяць, квартал, рік та інше.
  31. Аналіз використання в цеху джерел фінансування заходів соціального розвитку колективу за місяць, квартал, рік та інше.

Блок *оперативного аналізу діяльності внутрішньозаводських підрозділів:*

1. Оперативний аналіз забезпеченості цеху робочою силою.
2. Оперативний аналіз використання в цеху робочого часу.
3. Оперативний аналіз виконання в цеху норм виробітку.
4. Оперативний аналіз витрачання в цеху фонду заробітної плати.
5. Оперативний аналіз забезпеченості плану виробництва в цеху матеріальними ресурсами.
6. Оперативний аналіз використання в цеху матеріалів.
7. Оперативний аналіз використання в цеху обладнання.
8. Оперативний аналіз виконання цехом плану за показниками обсягу виробництва.
9. Оперативний аналіз браку продукції і робіт в цеху.
10. Оперативний аналіз якості праці виконавців в цеху.
11. Оперативний аналіз повернень продукції, претензій і рекламаций з вини цеху.
12. Оперативний аналіз непродуктивних витрат і втрат в цеху та інше.

Блок *порівняльного аналізу діяльності внутрішньозаводських підрозділів:*

1. Порівняльний аналіз технічного рівня виробництва цехів.
2. Порівняльний аналіз організаційного рівня виробництва цехів.
3. Порівняльний аналіз якості трудових норм цехів.
4. Порівняльний аналіз якості матеріальних норм цехів.
5. Порівняльний аналіз чисельності та структури персоналу цехів.
6. Порівняльний аналіз рівня продуктивності праці цехів.
7. Порівняльний аналіз рівня середньої заробітної плати та фонду заробітної плати цехів.
8. Порівняльний аналіз напруженості плану цехів із трудових показників.
9. Порівняльний аналіз рівня трудомісткості продукції і робіт цехів.
10. Порівняльний аналіз складу, стану та використання основних засобів цехів.
11. Порівняльний аналіз рівня матеріаломісткості продукції цехів.
12. Порівняльний аналіз напруженості плану виробництва цехів.
13. Порівняльний аналіз якості продукції цехів.
14. Порівняльний аналіз цехів по якості праці виконавців.
15. Порівняльний аналіз витрат на виробництво і собівартості продукції.
16. Порівняльний аналіз прибутку і рентабельності цехів.
17. Порівняльний аналіз соціального рівня виробничих колективів цехів.
18. Порівняльний аналіз результатів роботи цехів за показниками технологічно-економічного змагання та інше.

Більш глибока, якісна характеристика складу задач підсистеми аналітичної обробки техніко-економічної інформації може бути отримана на основі розгляду їх переліку за кожним із основних блоків і перевірки відповідності їх економіко-організаційної сутності цілям конкретного блоку.

Сутність тієї або іншої задачі може відповідати цілі блока повністю, частково або не відповідати їй взагалі. Виключення із переліку задач, які не узгоджені з цілями того або іншого блоку, і включення в нього задач, необхідних для досягнення замкненості контуру аналізу, дозволить більш чітко визначити межі кожного

блоку та підсистеми аналітичної обробки техніко-економічної інформації в цілому і зменшить імовірність «виходу» економіко-аналітичних завдань за її границі.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Вся сукупність перерахованих вище економіко-аналітичних завдань, які утворюють функціональну частину підсистеми аналітичної обробки техніко-економічної інформації, представляє комплекс економіко-математичних, інформаційно-технічних і організаційно-адміністративних завдань, які в цілому задовольняють потреби управління промисловим підприємством та науково-виробничим об'єднанням і його внутрішніми підрозділами у відповідності із завданнями цілями кожного блоку та генеральною ціллю усієї підсистеми. Тим не менш наведений перелік завдань підсистеми неможливо вважати остаточним, тому що його формування здійснювалося на базі сформованого на даний момент в суднобудівній промисловості та деяких інших машинобудівних галузях рівня розвитку підсистеми аналітичної обробки техніко-економічної інформації, виходячи із існуючих можливостей сучасних машин електронних цифрових і засобів математичного забезпечення, з урахуванням історично сформованих в машинобудівних галузях організаційних умов, напрямків розвитку та інших факторів (чинників) впливу.

По мірі розвитку теоретико-методологічних аспектів економічного аналізу, вдосконалення технічної складової оброблення техніко-економічної інформації і зміни існуючих на промислових підприємствах та у науково-виробничих об'єднаннях організаційних умов наведений перелік економіко-аналітичних завдань буде постійно доповнюватися та видозмінюватися і інше.

Література.

1. Агарков А. А. Менеджмент передачи на аутсорсинг информационной системы управления предприятием малого и среднего бизнеса: автореферат дис. ... кандидата экономических наук: 08.00.05 Экономика и управление народным хозяйством / Агарков Андрей Александрович; [Место защиты: Университет управления «ТИСБИ»]. – Казань, 2011. – 25 с.
2. Дударев О. Е. Экономический механизм антикризисного управления предприятием: автореферат дис. ... кандидата экономических наук: 08.00.05 Экономика и управление народным хозяйством / Дударев Олег Евгеньевич; [Место защиты: Воронежская государственная технологическая академия]. – Воронеж, 2007. – 23 с.
3. Киселева О. Н. Особенности использования организационно-управленческих инноваций в системе антикризисного управления предприятием: автореферат дис. ... кандидата экономических наук: 08.00.05 Экономика и управление народным хозяйством / Киселева Оксана Николаевна; [Место защиты: Саратовский государственный технический университет]. – Саратов, 2007. – 20 с.
4. Косинова Н. Н. Развитие системы стратегического управления предприятиями промышленности: диссертация ... доктора экономических наук: 08.00.05 Экономика и управление народным хозяйством / Косинова Наталья Николаевна; [Место защиты: Ростовский государственный экономический университет]. – Ростов-на-Дону, 2008. – 371 с.: ил.
5. Краснов М. А. Методология исследования антикризисного управления предприятиями в системе устойчивого развития региона: автореферат дис. ... доктора экономических наук: 08.00.05 Экономика и управление народным хозяйством / Краснов Максим Анатольевич; [Место защиты: Академия управления «ТИСБИ»]. – Казань, 2011. – 45 с.
6. Кувшинников А. С. Управление предприятиями в кризисных условиях: социальный аспект: автореферат дис. ... кандидата экономических наук: 08.00.05 Экономика и управление народным хозяйством / Кувшинников Антон Сергеевич; [Место защиты: Институт экономики Российской академии наук]. – Москва, 2010. – 34 с.
7. Погостинский Ю. А. Формирование и развитие системы функций стратегического управления предприятием: теория и методология: диссертация ... доктора экономических наук: 08.00.05 Экономика и управление народным хозяйством / Погостинский Юрий Анатольевич; [Место защиты: Санкт-Петербургский университет экономики и финансов]. – Санкт-Петербург, 2007. – 358 с.: ил.
8. Сергунина Т. Е. Разработка методов бюджетного управления предприятием по авиаперевозкам пассажиров: автореферат дис. ... кандидата экономических наук: 08.00.05 Экономика и управление народным хозяйством / Сергунина Татьяна Евгеньевна; [Место защиты: Московский государственный авиационный институт]. – Москва, 2007. – 25 с.
9. Сердюк А. В. Обеспечение устойчивости развития предпринимательских структур в условиях антикризисного управления предприятием: на примере стратегии предотвращения банкротства промышленного предприятия: диссертация ... кандидата экономических наук: 08.00.05 Экономика и управление народным хозяйством / Сердюк Артем Валерьевич; [Место защиты: Институт бизнеса, психологии и управления]. – Москва, 2007. – 124 с.: ил.
10. Толченев А. В. Разработка моделей и методов совершенствования управления предприятием на основе CASE технологий: автореферат дис. ... кандидата экономических наук: 08.00.13 Математические и инструментальные методы экономики / Толченев Андрей Валерьевич; [Место защиты: Волгоградский государственный технический университет]. – Волгоград, 2011. – 26 с.
11. Ушаков Д. В. Построение эффективной локальной системы корпоративного управления предприятием: автореферат дис. ... кандидата экономических наук: 08.00.05 Экономика и управление народным хозяйством / Ушаков Дмитрий Викторович; [Место защиты: Пермский государственный университет]. – Пермь, 2007. – 23 с.

References.

1. Agarkov, A. A. (2011), "Menedzhment peredachi na outsorsing informacionnoj sistemy upravlenija predpriatijem malogo i srednego biznesa", Ph. D. Thesis, Jekonomika i upravlenie narodnym hozjajstvom, Universitet upravlenija «TISBI», Kazan', Russia.
2. Dudarev, O. E. (2007), "Jekonomicheskij mehanizm antikrizisnogo upravlenija predpriatijem", Ph. D. Thesis, Jekonomika i upravlenie narodnym hozjajstvom, Voronezhskaja gosudarstvennaja tehnologicheskaja akademija, Voronezh, Russia.
3. Kiseleva, O. N. (2007), "Osobennosti ispol'zovanija organizacionno-upravlencheskih innovacij v sisteme antikrizisnogo upravlenija predpriatijem", Ph. D. Thesis, Jekonomika i upravlenie narodnym hozjajstvom, Saratovskij gosudarstvennyj tehicheskij universitet, Saratov, Russia.
4. Kosinova, N. N. (2008), "Razvitie sistemy strategicheskogo upravlenija predpriatijami promyshlennosti", Abstract of Doctor dissertation, Jekonomika i upravlenie narodnym hozjajstvom, Rostovskij gosudarstvennyj jekonomicheskij universitet, Rostov-na-Donu, Russia.
5. Krasnov, M. A. (2011), "Metodologija issledovanija antikrizisnogo upravlenija predpriatijami v sisteme ustojchivogo razvitija regiona", Doctor Thesis, Jekonomika i upravlenie narodnym hozjajstvom, Akademija upravlenija «TISBI», Kazan', Russia.
6. Kuvshnikov, A. S. (2010), "Upravlenie predpriatijami v krizisnyh uslovijah: social'nyj aspekt", Ph. D. Thesis, Jekonomika i upravlenie narodnym hozjajstvom, Institut jekonomiki Rossijskoj akademii nauk, Moskva, Russia.
7. Pogostinskij, Ju. A. (2007), "Formirovanie i razvitie sistemy funkcij strategicheskogo upravlenija predpriatijem: teorija i metodologija", Abstract of Doctor dissertation, Jekonomika i upravlenie narodnym hozjajstvom, Sankt-Peterburgskij universitet jekonomiki i finansov, Sankt-Peterburg, Russia.
8. Sergunina, T. E. (2007), "Razrabotka metodov bjudzhetnogo upravlenija predpriatijem po aviaperevozkam passazhiro", Ph. D. Thesis, Jekonomika i upravlenie narodnym hozjajstvom, Moskovskij gosudarstvennyj aviacionnyj institute, Moskva, Russia.
9. Serdjuk, A. V. (2007), "Obespechenie ustojchivosti razvitija predprinimatel'skih struktur v uslovijah antikrizisnogo upravlenija predpriatijem: na primere strategii predotvrashhenija bankrotstva promyshlennogo predpriatija", Abstract of Ph. D. dissertation, Jekonomika i upravlenie narodnym hozjajstvom, Institut biznesa, psihologii i upravlenija, Moskva, Russia.
10. Tolchenov, A. V. (2011), "Razrabotka modelej i metodov sovershenstvovanija upravlenija predpriatijem na osnove CASE tehnologij", Ph. D. Thesis, Matematicheskie i instrumental'nye metody jekonomiki, Volgogradskij gosudarstvennyj tehicheskij universitet, Volgograd, Russia.
11. Ushakov, D. V. (2007), "Postroenie jeffektivnoj lokal'noj sistemy korporativnogo upravlenija predpriatijem", Ph. D. Thesis, Jekonomika i upravlenie narodnym hozjajstvom, Permskij gosudarstvennyj universitet, Perm', Russia.

[1] Це завдання вирішується виключно в суднобудуванні в умовах застосування платежів замовника за часткову готовність суднобудівної продукції.

[2] У даний блок в укрупненому вигляді включені лише ті завдання, які вирішувалися науково-дослідними організаціями суднобудівної промисловості в

останні десять років.

[3] Нижче наведено перелік завдань внутрішньозаводського аналізу, які увійшли до складу лише чотирьох блоків: перспективного аналізу, ретроспективного (подальшого) аналізу, оперативного аналізу та порівняльного аналізу.

Стаття надійшла до редакції 19.07.2014 р.

ТОВ "ДКС Центр"